

Institutionen för Beteendevetenskap och lärande

Masterprogrammet i pedagogik för yrkeslärare

Kortfattad Studiehandledning

Yrkeslärares utbildning och arbete

7,5 hp

Ht 2024

En fullständig version finns i Lisam

Kursansvarig Åsa Mårtensson

Förord

Välkommen till kursen Yrkeslärares utbildning och arbete. Kursen ingår i det Masterprogram för yrkeslärare som genomförs av Linköpings universitet i samarbete med Göteborgs och Karlstad universitet.

Den här kursen är en introduktion till ämnesområdet och forskningsfältet yrkeslärares arbete. Kursen går på halvfart vilket innebär 7,5 hp på 10 veckor vilket i sin tur innebär att du förväntas lägga 20 timmar per vecka på studier. För information om programmet finns det i Lisam separat information om programmet, dess struktur och upplägg. Där finns även kontaktinformation till övriga lärare på programmet.

Studiehandledningen är ett stöd och hjälp i dina studier. Om något är oklart är du välkommen att ta kontakt med någon av oss som undervisar på kursen. Studiehandledningen innehåller kursinformation, schema över de campusförlagda kurstillfällena och information om plattformen *Lisam*. Vidare presenteras arbetsgången, det finns information om kurslitteraturen, examinationsformer, bedömningskriterier, utvärdering samt LiU:s policy om fusk och plagiat. Vidare hittar du kontaktinformation för både kursen och programmet.

Vi hoppas att denna handledning ska underlätta ditt arbete. För att kunna utveckla och revidera den tar vi gärna emot synpunkter på innehåll, struktur, uppgifter, examination och kurslitteratur.

Åsa Mårtensson

Kursansvarig examinator och Programansvarig utbildningsledare

Kursinformation

Kursen syftar till att sätta yrkeslärares arbete och yrkesutbildning i en historisk och internationell kontext. Den handlar även om att sätta yrkeslärares särdrag i fokus. Kursen ska bidra till att du kan diskutera din egen roll som yrkeslärare ur ett brett perspektiv. Kursen ska även bidra till att du stärker din förmåga att läsa och skriva akademiskt.

Lärandemål

Efter avslutad kurs skall den studerande kunna

- redogöra för yrkesutbildningens historia och organisering i nationellt och internationellt perspektiv
- redogöra för yrkeslärarutbildningens organisering i nationellt och internationellt perspektiv
- diskutera yrkeslärares uppdrag och arbete i nationellt och internationellt perspektiv
- beskriva och diskutera den egna yrkesidentiteten utifrån relevanta begrepp och teorier kring yrkesidentitet
- identifiera behov av kunskap gällande yrkesprofession.

Kursinnehåll

Kursen handlar om hur yrkesutbildning generellt och yrkeslärarutbildning specifikt har växt fram och är organiserad både i Sverige och internationellt. Kursen fördjupar sig i forskning och teorier kring yrkeslärares uppdrag och arbete. Det handlar bland annat om att undervisa ungdomar och vuxna i yrkesutbildning och yrkeslärarutbildning. Här problematiseras begreppen vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Vidare fokuserar kursen yrkesidentitet och diskuterar nödvändigheten för en lärare i yrkesämne att både behålla och utveckla den egna yrkesidentiteten och yrkeskunnandet. Kursen behandlar även akademiskt skrivande och är en introduktion till studier på avancerad nivå.

Examination

Kursen examineras genom att studenten skriftligen beskriver och diskuterar begrepp och företeelser relevanta för yrkesutbildning i en lokal, nationell och internationell kontext samt identifierar något behov kring kunskap gällande yrkesprofessionen. Formerna för tentamen beskrivs under egen rubrik senare i denna studiehandledning.

Fusk och plagiat

På Masterprogrammet för yrkeslärare examineras kurserna ofta genom skriftliga inlämningsuppgifter som skickas till Ouriginal (Textmatchning) via Lisam. Vid arbetet med dessa uppgifter skall litteraturen refereras och analyser ska ske med stöd i densamma. Examinationsuppgiften är individuell och arbetet ska ske självständigt. När du skriver texten, skriv med egna ord och bearbeta texterna. Ange referenser och tydliga sidhänvisningar. Vid citat är det särskilt viktigt att ange källa och sidhänvisning. Plagiat innebär att man använder sig av litteratur eller källor, utan att ange det. Att i sina uppgifter infoga text och referenser som alstrats av generativ AI räknas som plagiat. Försök att vilseleda vid examination eller när

studieprestation annars ska bedömas kallas för fusk eller plagiat. De fall av fusk eller plagiat som upptäcks kommer att anmälas till Disciplinnämnden.

Informationen nedan kommer från liu.se <http://www.student.liu.se/regler-rattigheter-sakeJFet/lagar-regler-rattigheter/disciplinarenden/fusk?l=sv> där du kan läsa mer om vad som räknas som fusk och plagiat samt hitta vidare till mer information.

Exempel på vad LiU:s Disciplinnämnd bedömt som vilseledande är:

- plagiat av uppsats eller hemtentamen
- otillåtet samarbete med annan grupp vid enskilt arbete av exempelvis projektarbete

Vad innebär att vilseleda när studieprestation bedöms?

Som student är det ditt ansvar att ta del av information om vad som är tillåtet och inte tillåtet vid en examination. Vid osäkerhet är det alltid bättre att fråga läraren för att undvika missförstånd.

Det räcker med ett försök att vilseleda för att disciplinär åtgärd ska kunna vidtas.

Vad är plagiat?

Plagiat är när man utger sig för att ha gjort ett arbete själv som någon annan har producerat. Det innebär att man skriver av en text utan att ange källan. Det är även när man använder texter mer eller mindre ordagrant utan att använda sig av citattecken. För att undvika att bli misstänkt för plagiat ska du alltid ange källan till den text som du använder dig av samt att sätta ut citattecken när du ordagrant återger från en annan text. Den text som du skriver får inte ligga för nära originalet, du ska alltid använda dina egna ord i det material som du skriver. Mer information om plagiering finns på Universitetsbiblioteket.

Kontaktinformation

Programansvarig: Åsa Mårtensson, asa.martensson@liu.se, 013 28 20 80
För frågor om programmet som helhet, antagning, etc.

Kursansvarig lärare: Åsa Mårtensson, asa.martensson@liu.se, 013 28 20 80
Om kursen, lisam, schema, litteratur, uppgifter etc.

Administratör: Fredrik Kilstorm, fredrik.kilstrom@liu.se,
rapportering till Ladok, åtkomst till Lisam

Studievägledare: Monica Larsson, monica.larsson@liu.se
studieadministrativa och -sociala frågor.

Kursutvärdering

Enligt högskoleförordningen ska studenter som deltar i eller avslutar en universitetskurs ges möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på kursen. Inom den här kursen sker detta genom Linköpings universitets elektroniska kursutvärderingssystem (Evaluate).

När kursvärderingen öppnas får alla studenter som är registrerade på kursen ett mail med en länk till studentportalen, där en enkät kan fyllas i. Kursansvarig uppmanar alla studenter att ta denna chans att förbättra lärarutbildningarna vid Linköpings universitet för kommande studenter.

Utöver detta kommer vi att följa upp och utvärdera föreläsningar och seminarier löpande. Kursledningen uppmuntrar till frågor och feedback kontinuerligt. Vid kursavslut finns det utrymme för muntlig utvärdering av kursen.

Inte tillåtet att spela in undervisning

Linköpings universitet har 2024-04-29 beslutat att ljudupptagning, fotografering, filmning och liknande inspelning av föreläsningar, seminarier och andra undervisningssituationer inte är tillåten (Dnr:). Ett undantag är studenter med funktionsnedsättning, som med anledning av denna behöver särskilda hjälpmedel, äger rätt att göra ljud- och bildupptagning. Då får det endast göras av studenten själv genom personlig närvaro vid föreläsningen. Sådant behov ska meddelas i god tid före föreläsningen. Det är den enskilde studenten som har ansvar att vid förfrågan uppvisa intyg om sådant behov, utfärdat av koordinator för studenter med funktionshinder vid Linköpings universitet. (Riktlinjer för studenters möjlighet till ljud- och bildupptagning i undervisningssituationer, Dnr LiU-2024-02048)

Schema

Vecka	När	Vad	Kommentar
34	Måndag 19/8 kl. 15 – 16 Kursträff 1. Onsdag 21/8 kl. 15 - 17	Digitalt upprop, Programintro, <i>Åsa Mårtensson och Fredrik Kilström</i> Kursintroduktion, Lisam, kursuppgifter, etc. <i>Åsa Mårtensson</i>	Zoom, länk kommer på e-post. Zoom-länk finns i Lisam
35	Återkommer om dag och tid för biblioteksinfo	Biblioteksinformation Se film om Forskningslitteracitet och akademiskt skrivande	Lisam
36	Tisdag 3/9 kl. 15 – 17	Arbetsseminarium 1. Gruppvis Inlämning av gemensam powerpoint kl. 17.	Zoom Lisam
37	Måndag 9/9 kl. 17 Kursträff 2 Onsdag 11/9 kl. 15 – 17 eller Torsdag 12/9 kl. 15 - 17	Inlämning av kursuppgift 1 Läs de andras inlämnade texter. Seminarium 1. Hur ser du nu på din yrkesläraridentitet? Intro kursuppgift 2.	Lisam Zoom
38	Onsdag 18/9 kl. 15 - 17	Gruppträff (dag och tid kan ändras på eget initiativ).	Zoom
39	Måndag 23/9 kl. 17 Kursträff 3 Onsdag 25/9 kl. 15 – 17	Lämna in uppgift 2. Seminarium uppgift 2. Intro kursuppgift 3.	Lisam Zoom
40			
41	Måndag 7/10 kl. 17. Kursträff 4 Onsdag 9/10 kl. 15 - 17	Lämna in uppgift 3. Seminarium uppgift 3.	Lisam Zoom
42			
43	Fredag 25/10 kl. 17	Lämna in hemtentan.	Lisam

Uppgifter:

Generell uppgift vid läsning av litteraturen: Identifiera vad som är det centrala i texten. Generellt intressant vid artikelläsning är bland annat: Vem är författaren? Vilket perspektiv tar författaren? Vilken metod baserar författaren sina slutsatser på? Vilka teoretiska perspektiv och/eller modeller använder författaren? Vad är författarens huvudpoänger? Vad får detta för konsekvenser? För vem? Vad pekar författaren på saknas för kunskap för yrkeslärare och yrkesutbildning?

Arbetsseminarium 1

Alla läser Skolverket (2019) med särskilt avseende på hur yrkesläraren porträtteras och de begrepp som används. Varje grupp läser (delar) av en artikel där ni fokuserar på begrepp kring yrkeslärares identitet. Vid läsningen fokuserar ni på vad författaren/na har kommit fram till, dvs. vad är deras resultat?

Grupp 1 läser Fejes & Köpsén (2014)

Grupp 2 läser Nylund och Gudmundsson (2017)

Grupp 3 läser Kolkin Sarastuen (2020)

Grupp 4 läser Antera m.fl. (2022)

Grupp 5 läser Bound (2011)

Seminarium 2

Vid läsningen av litteratur om Yrkesutbildning och yrkeslärarutbildningens historik och intressenter – vad förvånade dig, vad tar du med dig och vad har du fortsatt frågor om?

Seminarium 3

Vid läsningen om yrkesutbildning i andra länder – vad förvånade dig, vad tar du med dig och vad har du fortsatt frågor om?

Litteraturlista

Antera, Sofia, Teräs, Marianne, Nilsson, Staffan & Rehn, Helena. (2022). Important and achieved competence for Swedish vocational teachers: A survey with teachers and principals. *Nordic journal of vocational education and training*. 12(1), 76–102.

<https://doi.org/10.3384/njvet.2242-458X.2212176>

Bound, Helen (2011). Vocational education and training teacher professional development: tensions and context. *Studies in Continuing Education*. (33)2, 107 – 119

Broberg, Åsa, Lindberg, Viveca & Wärvik, Gun-Britt. (2022). *Kunskapstraditioner och yrkeskunnande Kvinnors yrkesutbildning i historisk belysning*. Makadam förlag.

CEDEFOP: <https://www.cedefop.europa.eu/sv/country-reports/vet-in-europe-country-reports>

Fejes, Andreas & Köpsén, Susanne. (2014). Vocational teachers' identity formation through boundary crossing, *Journal of Education and Work*, (27)3, 265-283, DOI: 10.1080/13639080.2012.742181

Kolkin Sarastuen, Nora. (2020). From vocational worker to vocational teacher: a study of identity transition and loss. *Journal of Vocational Education & Training*, (72)3, 333-349, DOI:10.1080/13636820.2019.1607533

Köpsén, Susanne. (2014). How vocational teachers describe their vocational teacher identity. *Journal of Vocational Education & Training*, 66(2), 194–211, DOI: 10.1080/13636820.2014.894554

Mårtensson, Åsa. (2021). *Yrkesutbildning på gränser mellan skola och arbetsliv – en intervjustudie om yrkeslärares och handledares arbete med arbetsplatsförlagt lärande*. [Doktorsavhandling. Linköpings universitet.] DOI: <https://doi.org/10.3384/9789179290481>

Nylund, Mattias. & Gudmundson, Björn. (2017). Lärare eller hantverkare? Om betydelsen av yrkeslärares yrkesidentifikation för vad de värderar som viktig kunskap på Bygg- och anläggningsprogrammet. *Nordic journal of vocational education and training*, 7(1). 64–87. doi: 10.3384/njvet.2242-458X.177164

Persson, Sven (2017). *Forskningslitteracitet – en introduktion till att förstå, värdera och använda vetenskaplig kunskap*. Sveriges kommuner och landsting, Kommunförbundet Skåne.

Persson Thunqvist, Daniel (2018) Yrkesutbildning i ett nutidshistoriskt perspektiv. I Maria Gustavsson och Susanne Köpsén (2018) *Yrkesutbildning - mellan skola och arbetsliv*. Kapitel 1. 23–43.

Skolverket. (2019). *Att utbilda nästa generation i yrket. Kunskapsöversikt om och för yrkeslärare*. <https://www.skolverket.se/publikationsserier/forskning-for-skolan/2019/att-utbilda-nasta-generation-i-yrket?id=4072>

Skolverket (2020). Att ställa frågor och söka svar – samarbete för vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Svenskt näringsliv (2021) Yrkesutbildningar – sju europeiska exempel.

https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/utbildning/yrkesutbildningar-sju-europeiska-exempel_1171775.html

Om du känner att du behöver stöd i akademiskt skrivande och läsande rekommenderar vi att du [läser](#):

Axelsson, U., Merkel, M., Thunborg, M. & Önnegren, B. (2018). Rapportskrivning – en lathund. Linköpings universitet. (finns i Lisam)

Blomström, V. & Wennerberg, J. (2021). Akademiskt läsande och skrivande. Studentlitteratur.